

проведенню громадської експертизи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 05.09.2019).
2. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-п> (дата звернення: 05.09.2019).
3. Веб-портал «Довідник громадського активіста». URL: http://dovidnyk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=57 (дата звернення: 05.09.2019).
4. Купрій В., Паливода Л. Громадська експертиза та громадський моніторинг діяльності органів влади : навчальний посібник. Київ : Макрос, 2011. 200 с.
5. Громадська експертиза: теоретичні та практичні аспекти : практичний посібник / [А. Балацька, О. Сущко, Т. Шевченко]. Київ : Тютюкін, 2011. 119 с.

REFERENCES:

1. Konstytutsiya Ukrayiny [*Constitution of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennya Poryadku spryannya provedennyu hromads'koyi ekspertyzy diyal'nosti orhaniv vykonavchoyi vlady : postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny [*On Approving the Procedure for Promoting Public Expertise of the Executive Bodies*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-п> [in Ukrainian].
3. Veb-portal «Dovidnyk hromads'koho aktyvysta» [*Public Activist Directory Web Portal*]. Retrieved from http://dovidnyk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=5 [in Ukrainian].
4. Kupriy, V., & Palivoda, L. (2011). Hromads'ka ekspertyza ta hromads'kyu monitorynh diyal'nosti orhaniv vlady : navchal'nyy posibnyk. Kyiv [in Ukrainian].
5. Balatska, A., Sushko, O., & Shevchenko, T. (Ed.). (2011). Hromads'ka ekspertyza: teoretychni ta praktychni aspekty : praktychnyy posibnyk. Kyiv: Tyutyukin [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 29.09.2019

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2019.7.23>

Скляренко Ігор Васильович,
помічник судді Ленінського районного суду
міста Кіровограда
e-mail: ivass195@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2104-6721>

**ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК
УЧАСНИКА ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ
КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ**

Стаття присвячена проблемі визначення поняття та характерних ознак органу місцевого самоврядування в якості учасника адміністративного судочинства, що мають значення при розгляді публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю, що є актуальним з урахуванням змін у адміністративно-процесуальному законодавстві та реформи місцевого самоврядування в Україні. Метою статті є визначення поняття та виокремлення ознак органу місцевого самоврядування як учасника публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю з урахуванням сучасної правової доктрини та чинного українського законодавства. Висвітлено сучасні конституційно-правові та адміністративно-правові підходи до поняття органу місцевого самоврядування, його складових та ознак, на базі яких зроблено висновок про те, що орган місцевого самоврядування є суб'єктом публічної адміністрації та суб'єктом владних повноважень. Запропоновано визначення органу місцевого самоврядування, яке характеризує його саме як учасника публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю та дозволяє виокремити відповідні характерні риси. Зосереджено увагу на складових частинах органу місцевого самоврядування, які можуть самостійно виступати в ролі учасників публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю, та охарактеризовано їх крізь призму адміністративно-процесуальної доктрини. Також акцентовано увагу на територіальному характері функціонування органів місцевого самоврядування, колегіальності прийняття ним рішень, особливостях формування його складу та фінансування з бюджетів різних рівнів. Відмічено, що орган місцевого самоврядування виступає в якості основного учасника публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю, оскільки є суб'єктом управління комунальною власністю, та у зв'язку з цим має відповідні права та обов'язки у цій сфері. Зроблено висновок, що окремі особливості здійснення органами місцевого самоврядування своїх

повноважень, зокрема, у сфері управління комунальною власністю, обумовлюють як матеріально-правові так і процесуально-правові особливості розгляду публічно-правових спорів у сфері комунальної власності.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, адміністративне судочинство, публічно-правові спори, управління комунальною власністю, комунальна власність.

Skiarenko I. THE CONCEPT AND THE FEATURES OF A LOCAL SELF-GOVERNMENT BODY AS A PARTICIPANT OF PUBLIC LEGAL DISPUTES IN COMMUNAL PROPERTY MANAGEMENT

The article considers the concept and procedural characteristics of a local self-government body as a participant of the administrative jurisdiction, which gains special significance under ongoing reforming of local self-government in Ukraine. The purpose of the article is to define the concept and the features of a local self-government body as a participant of public legal disputes in communal property management in the context of the current legal doctrine and Ukrainian legislation. paper highlights contemporary constitutional and administrative legal approaches to defining the concept of a local self-government body, its constituents and features. This enables making a conclusion that a local self-government body is the subject of public administration as well as authoritative powers. The offered definition of a local self-government body characterizes it as a participant of public legal disputes in communal property management and enables distinguishing a range of relevant features. The focus in the article is placed on the constituent parts of a local self-government body as an independent participant in public legal disputes in communal property management. The constituent parts are characterized through the prism of administrative procedural doctrine. The paper also focuses on the territorial functioning of local self-government bodies, the procedures of their decision-making, representation and financing from the budgets of different levels. It states that the local government acts as a major participant in public legal disputes in communal property management. Moreover, it is the subject of communal property management and therefore has corresponding rights and responsibilities in this area. The article concludes that certain peculiarities of exercising powers by local self-government bodies in communal property management determine both material and procedural legal aspects of public law disputes in the sphere of communal property.

Key words: local self-government, administrative jurisdiction, public-law disputes, communal property management, communal property.

Постановка проблеми. З 2015 року у зв'язку з прийняттям Верховною Радою України Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 № 157-VIII було запущено процес децентралізації. Об'єднані територіальні громади отримали більше можливостей для вирішення місцевих питань, а відтак збільшується їх відповідальність за прийняті рішення, зокрема, і у сфері управління комунальною власністю як одного з напрямків їх діяльності. Крім того, у 2016-2017 роках вітчизняний законодавець також вніс суттєві зміни у процесуальне законодавство (Кодекс адміністративного судочинства України (далі – КАС України), Господарський процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України), що вимагають додаткового аналізу та глибинного вивчення.

Управління комунальною власністю є однією з функцій місцевого самоврядування як представницького органу територіальної громади, яка забезпечує реалізацію інтересів жителів певної територіальної громади. В процесі управління органами місцевого самоврядування такою власністю можуть виникати публічно-правові спори, які вирішуються в порядку адміністративного судочинства. У зв'язку з цим, виникає необхідність охарактеризувати органи місцевого самоврядування крізь призму участі в публічно-правових спорах у сфері управління комунальною власністю з урахуванням внесених змін в національне законодавство.

Аналіз останніх досліджень та публікацій Питання діяльності органу місцевого самоврядування як суб'єкта владних повноважень у різні часи досліджували такі вчені як В. Б. Авер'янов, М. О. Баймуратов, О. В. Батанов, В. В. Кравченко та ін. Серед вчених, які досліджували загальні питання участі органу місцевого самоврядування в адміністративному судочинстві можна назвати таких як В. М. Бевзенко, І. С. Козій, В. К. Колпаков, Р. О. Куїбіда, Д. М. Лук'янець, О. М. Пасенюк, І. Я. Рушак, В. С. Стефанюк, М. І. Смокович та ін. Однак характеристика органу місцевого самоврядування як учасника розгляду публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю з урахуванням змін у процесуальному законодавстві залишається недостатньо вивченою.

Мета статті – з урахуванням сучасної правової доктрини, чинного українського законодавства охарактеризувати поняття та ознаки органів місцевого самоврядування як учасників публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю.

Виклад основного матеріалу дослідження Узагальнено термін «самоврядування» можна розуміти як відносно автономне функціонування певного колективу (організації) людей, члени якого самостійно приймають норми та рішення, що стосуються його життєдіяльності, відсутності в колективі розриву між суб'єктом та об'єктом управління [1, с. 22]. Такий колектив здійснює своєрідне «саморегулювання» без залучення зовнішнього суб'єкта управління. При цьому, їх рішення є обов'язковими лише в межах такого колективу.

Стосовно поняття «місцеве самоврядування», то Європейська хартія місцевого самоврядування визначає його як право і спроможність органу місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення [2]. Недарма в цьому визначенні наголошується на «спроможності» таких органів, адже самоврядування не може бути просто декларативним. Відтак, самоврядування повинно реалізуватись у певних формах – рішеннях, діях, і навіть бездіяльності, що спрямовані на створення та забезпечення

виконання певних правил поведінки для окремої спільноти людей.

Відповідно до ст. 140 Конституції України місцеве самоврядування є правом територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [3]. Відповідно до ч. 1 ст. 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл/селища/міста - самостійно або за допомогою органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [4].

Відповідно до статей 19, 38 Конституції України органи місцевого самоврядування є самостійним видом органів публічної влади, проте вони не входять у систему органів державної влади. Слід погодитися з думкою, що ці органи не належать до механізму державної влади, а місцеве самоврядування займає окреме місце в політичній системі (у механізмі управління суспільством та державою) і його необхідно розглядати як окрему форму реалізації народом належної йому влади [5, с. 10; 6, с. 135].

Для з'ясування змісту поняття «орган місцевого самоврядування» необхідно спочатку охарактеризувати поняття «публічна адміністрація» та «суб'єкт владних повноважень» як родові поняття.

Термін «публічна адміністрація» в профільній науковій літературі розглядається у трьох значеннях:

- 1) як сукупність органів, установ та організацій, які здійснюють адміністративні функції;
- 2) як адміністративну діяльність, яка здійснюється цією адміністрацією в інтересах суспільства;
- 3) як сферу управління публічним сектором з боку тієї ж публічної адміністрації [7, с. 42].

Для досягнення мети статті цей термін буде застосовуватися виключно у першому значенні.

Водночас, відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 7 КАС України суб'єкт владних повноважень визначається як орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг [8]. Таким чином, це визначення дає певний перелік таких суб'єктів, однак не визначає їх характерних ознак. А відтак, слід погодитися з поняттям суб'єкта владних повноважень, що запропонував учений В. М. Бевзенко, який визначає його як уповноваженого державою суб'єкта, який на основі та відповідно до законодавства здійснює управлінський чи регулятивний вплив на суспільство в цілому чи на окремі його частини [9, с. 101].

Враховуючи особливості організаційної структури суб'єктів владних повноважень можемо виділити такі їх види:

- 1) фізичні особи (індивідуальні суб'єкти) – посадові та службові особи;
- 2) юридичні особи (колективні суб'єкти) – органи державної влади, місцевого самоврядування, об'єднання громадян;
- 3) колективні суб'єкти без статусу юридичних осіб – структурний підрозділ органу державної влади, місцевого самоврядування тощо [10, с. 191].

Тобто, до колективних суб'єктів із статусом юридичної особи можемо включити як індивідуальних, так і колективних суб'єктів без статусу юридичних осіб.

У вітчизняній адміністративно-правовій доктрині сутність суб'єктів публічної адміністрації зазвичай розкривають через перелік видів таких суб'єктів, зокрема до них відносять:

- органи державної влади;
- органи влади Автономної Республіки Крим;
- органи місцевого самоврядування;
- їх посадові і службові особи;
- інші суб'єкти при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, зокрема на виконання делегованих повноважень [11, с. 127].

Отже, орган місцевого самоврядування є суб'єктом публічної адміністрації та суб'єктом владних повноважень, що виконує публічні функції на місцевому (регіональному) рівні.

Питання про зміст та ознаки органу місцевого самоврядування досліджували вчені різних галузевих наук, зокрема у сфері конституційного права. Так, на думку авторів Тлумачного термінологічного словника з конституційного права, орган місцевого самоврядування – це орган, який утворюється, у встановленому законом порядку, територіальними громадами (в т.ч. району, області) для виконання завдань і функцій місцевого самоврядування та наділений владними повноваженнями, які реалізуються у визначених законом правових та організаційних формах [12, с. 162]. Учений В. В. Кравченко визначає орган місцевого самоврядування як «організаційно самостійний елемент системи місцевого самоврядування, що утримується за рахунок коштів бюджетів місцевого самоврядування, районних, обласних бюджетів і є колективом громадян України – депутатів місцевої ради або службовців органу місцевого самоврядування, – заснований у встановленому законом порядку для виконання завдань і функцій місцевого самоврядування, наділений з цією метою відповідними владними повноваженнями, що реалізуються у визначених законом правових та організаційних формах в інтересах відповідної територіальної громади (територіальних громад)» [13, с. 7]. З поданим визначенням варто погодитися, проте варто звернути увагу на наступне.

По-перше, ст. 97 Бюджетного кодексу України містить перелік трансфертів місцевим бюджетам із Державного бюджету України [14]. Тому, орган місцевого самоврядування може функціонувати не лише за кошти місцевих бюджетів. Хоча, безпосереднє фінансування такої діяльності здійснюється з відповідного місцевого бюджету.

По-друге, орган місцевого самоврядування не складається лише із службовців, адже такий орган формується також із осіб, яких було обрано шляхом виборів. Хоча, депутати місцевих рад, члени виконавчих органів рад, технічні працівники та обслуговуючий персонал органів місцевого самоврядування до посадових осіб не належать [15, с. 221].

Таким чином, на нашу думку, під органом місцевого самоврядування слід розуміти суб'єкт публічної адміністрації (суб'єкт владних повноважень), сформований безпосередньо жителями певної адміністративної одиниці шляхом виборів чи їх представниками, що утримується за рахунок коштів місцевого бюджету і складається з депутатів місцевої ради та службових (посадових) осіб, створений для виконання завдань і функцій місцевого самоврядування та здійснення повноважень власника комунального майна відповідно до чинного законодавства. Подане визначення цілком відповідає цілям цієї статті і дозволяє охарактеризувати його з розрізу адміністративно-процесуальної доктрини.

Враховуючи вказане визначення органу місцевого самоврядування, пропонуємо виділити такі ознаки органу місцевого самоврядування як учасника публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю:

1) виступає самостійним (організаційно відокремленим) суб'єктом (органом) публічної адміністрації.

Орган місцевого самоврядування є юридичною особою, що складається з окремих системних елементів, зокрема депутатів місцевих рад, посадових та службових осіб (в т.ч. сільського/селищного/міського голову, голів районних, районних у місті, обласних рад, старосту), структурні підрозділи апарату ради районного та обласного рівнів, їхніх виконавчих органів (відділів, департаментів тощо). Кожен і з цих складових елементів органу місцевого самоврядування має свій обсяг прав та обов'язків у сфері управління комунальною власністю і може самостійно виступати учасником публічно-правового спору.

2) свої повноваження у сфері управління комунальною власністю реалізовує у певних територіальних межах – у адміністративно-територіальній одиниці.

Слід відзначити, що ця ознака є однією з основних характеристик місцевого самоврядування як такого. Зрозуміло, що поширення повноважень окремого органу місцевого самоврядування за межі території певної адміністративно-територіальної одиниці нівелювало б сутність місцевого самоврядування як інструменту самостійного вирішення саме місцевих проблем в тому числі і шляхом управління комунальною власністю.

3) більшість рішень приймаються колегіально.

Як вже було вказано, орган місцевого самоврядування – це сукупність депутатів місцевої ради та службових (посадових) осіб. Депутати місцевої ради є тими особами, що не лише представляють місцевих жителів, але й приймають рішення – нормативні чи індивідуальні акти. Ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» вказує, що рішення ради приймається відкритим або таємним голосуванням більшістю депутатів від загального складу ради [4]. Так, відповідно до ст. 19 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», депутат користується правом ухвалюючого голосу [16], а відтак, як слушно вказує вчений Д. М. Лук'янець, використовує це право на власний розсуд і не може бути жодним чином примушений голосувати всупереч своїй волі [17, с. 113].

4) фінансування діяльності органу місцевого самоврядування здійснюється з відповідних місцевих бюджетів.

До місцевих бюджетів належать: бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування. Бюджети місцевого самоврядування - бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад. Місцеві бюджети є самостійними і не включаються до Державного бюджету України [14]. Проте наявність окремих, організаційно незалежних від Державного бюджету місцевих бюджетів не означає, що вони так само і фінансово-економічно незалежні від нього. Так, ст. 66 зазначеного Закону передбачає, що коштів місцевих бюджетів повинно бути достатньо для виконання органами місцевого самоврядування своїх повноважень. У разі неспроможності такого бюджету забезпечити покриття видатків, необхідних для здійснення цих повноважень, держава передає необхідні кошти до такого бюджету у вигляді дотацій та субвенцій [4]. Тобто, держава зобов'язана забезпечувати вже згадану «спроможність» та «реальну здатність» місцевого самоврядування виконувати покладені на нього функції. Отже, організаційно органи місцевого самоврядування фінансуються з відповідних місцевих бюджетів, однак надходження до такого бюджету можуть здійснюватися і безпосередньо від держави.

5) очолює виборна посадова особа.

Виборними посадами є ті, на які особу обирають на місцевих виборах, а також на які особи обираються або затверджуються відповідною радою [18].

6) є суб'єктом комунальної власності, тобто здійснює управління комунальною власністю.

Відповідно до ст. 41 Конституції України громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності. До комунальної власності може належати рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, підприємства, установи та організації, а також частка в майні підприємств, житловий фонд, нежитлові приміщення, заклади культури, освіти, спорту, охорони здоров'я, науки, соціального обслуговування та інше майно і майнові права відповідно до закону. Ст. 142 Основного Закону називає суб'єктами права комунальної власності територіальні громади сіл, селищ, міст, районів у містах [3]. У ч. 5 ст. 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» зазначено, що від імені та в інтересах територіальних громад права суб'єкта комунальної власності здійснюють відповідні ради [4].

Висновки Отже, місцеве самоврядування є важливою складовою суспільно-політичного, соціально-економічного життя суспільства та держави. При цьому, поняття «орган місцевого самоврядування» розглядається як політологічна, конституційно-правова, адміністративно-правова категорія, тощо. Наведене у статті визначення органу місцевого самоврядування дозволяє окреслити його характеристики саме як учасника публічно-правових спорів у сфері управління комунальною власністю в силу здійснення ним певних специфічних функцій (функції управління комунальною власністю) та показує його особливе місце в системі суб'єктів публічної адміністрації. Орган місцевого самоврядування є основним учасником таких спорів, оскільки виступає в якості суб'єкта управління комунальною власністю. Орган місцевого самоврядування може бути представленим як відповідними структурними підрозділами чи посадовими особами, які здійснюють повноваження у сфері управління комунальною власністю, так і безпосередньо. Особливості здійснення органами місцевого самоврядування своїх повноважень (колегіальність прийняття рішень, виборність керівника органу, територіальний характер повноважень) обумовлює як матеріально-правові так і процесуально-правові особливості розгляду публічно-правових спорів у сфері комунальної власності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні: основи муніципального права: навч. посіб. / В. В. Кравченко, М. В. Пітцик. К. Арабат-центр, 2001. С. 4–10.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування. *Офіційний вісник України*, 2015. № 24, с. 450, стаття 718.
3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print1534253930456707> (дата звернення: 14.09.2018).
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон від 21.05.1997 № 280/97-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 14.09.2019).
5. Батанов О. В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні: монографія. К. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 260 с.
6. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навч. посіб. / П. Д. Біленчук, В. В. Кравченко, М. В. Підмогильний. К.: Атіка, 2000. 304 с.
7. Пухтецька А. «Європейський адміністративний простір» як новела української адміністративно-правової науки: понятійно-термінологічна характеристика. *Юридична Україна*. 2006. № 8. С. 41–45.
8. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон від 06.07.2005 № 2747-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 14.09.2019).
9. Бевзенко В. М. Особливості правового статусу суб'єкта владних повноважень в адміністративному процесі. *Вісник господарського судочинства*. 2007. № 4. С. 99–105.
10. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина. Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). К. Видавництво «Юридична думка», 2004. 584 с.
11. Загальне адміністративне право: Навчальний посібник / за заг. ред. Р. С. Мельника. К. Ваїте, 2014. 376 с.
12. Тлумачний термінологічний словник з конституційного права (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law) / Л. Р. Наливайко, М. В. Беляєва. 2–е вид. допов. Запоріжжя. Дніпровський металург, 2010. 304 с.
13. Кравченко В. В. Органи місцевого самоврядування: теоретичні підходи до визначення поняття. *Правничий вісник Університету "КРОК"*. 2011. Вип. 10. С. 4–10.
14. Бюджетний кодекс України: Закон від 21.06.2001 № 2542-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 14.09.2019)
15. Левківська Н. Поняття та особливості правового статусу посадової особи органу місцевого самоврядування. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентіві України*. 2009. Вип. 1. С. 217–227.
16. Про статус депутатів місцевих рад: Закон від 11.07.2002 № 93-IV // База даних «Законодавство

України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15> (дата звернення: 14.09.2019)

17. Лук'янець Д. М. Проблеми адміністративного судочинства при вирішенні справ стосовно правомірності рішень органів місцевого самоврядування. *Право України*. 2011. № 4. С. 110–115.

18. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон від 07.06.2001 № 2493-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14> (дата звернення: 14.09.2019).

REFERENCES:

1. Kravchenko, V. (2001). *Konstytutsiyni zasady mistsevoho samovryaduvannya v Ukraini: osnovy munitsypal'noho prava: navch. Posib*. Kyiv: Ararat Center [in Ukrainian].

2. Yevropeys'ka khartiya mistsevoho samovryaduvannya. *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 2015, 24, 450 [in Ukrainian].

3. Konstytutsiya Ukrainy [Constitution of Ukraine]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print1534253930456707> [in Ukrainian].

4. Pro mistseve samovryaduvannya v Ukraini: Zakon Ukrainy [«On Local Self-Government in Ukraine» : *Law of Ukraine*]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

5. Batanov, O. (2001). Terytorial'na hromada — osnova mistsevoho samovryaduvannya v Ukraini: monohrafiya. Kyiv: K. Koretsky Institute of State and Law, NAS of Ukraine [in Ukrainian].

6. Bilenchuk, P. (2000). Mistseve samovryaduvannya v Ukraini (munitsypal'ne pravo): navch.posib. Kyiv: Atika [in Ukrainian].

7. Pukhtetska, A. (2006). «Yevropeys'kyy administratyvnyy prostir» yak novela ukrayins'koyi administratyvno-pravovoyi nauky: ponyatiyno-terminolohichna kharakterystyka. *Yurydychna Ukraina – Legal Ukraine*, 8, 41-45 [in Ukrainian].

8. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy: Zakon Ukrainy [«Code of Administrative Procedure of Ukraine» : *Law of Ukraine*]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> [in Ukrainian].

9. Bevzenko, V. (2007). Osoblyvosti pravovoho statusu sub'yekta vladnykh povnovazhen' v administratyvnomu protsesi.. *Visnyk hospodars'koho sudochynstva – Bulletin of economic litigation*, 4, 99-105 [in Ukrainian].

10. Averyanov, V. (Ed.). (2004). *Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyy kurs: Pidruch* (Vol. 1). Kyiv: The Legal Thought Publishing House [in Ukrainian].

11. Melnyk, R. (2014). *Zahal'ne administratyvne pravo: Navchal'nyy posibnyk*. Kyiv: Vaite [in Ukrainian].

12. Nalyvayko, L. (2010). *Tlumachnyy terminolohichnyy slovnyk z konstytutsiynoho prava* (Explanatory Terminological Dictionary on Constitutional law) (2nd ed.). Zaporizhzhia: Dnipro metallurgist [in Ukrainian].

13. Kravchenko, V. (2011). Orhany mistsevoho samovryaduvannya: teoretychni pidkhody do vyznachennya ponyattya. *Pravnychyy visnyk Universytetu "KROK" – Legal Bulletin of KROK University*, 10, 4-10 [in Ukrainian].

14. Byudzhethnyy kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy [«Budget Code of Ukraine» : *Law of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian].

15. Levkivska, N. (2009). Ponyattya ta osoblyvosti pravovoho statusu posadovoyi osoby orhanu mistsevoho samovryaduvannya. *Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noyi akademiyi derzhavnoho upravlinnya pry Prezydentovi Ukrainy – Collection of scientific papers of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, 1, 217-227 [in Ukrainian].

16. Pro status deputativ mistsevykh rad: Zakon Ukrainy [«On the status of deputies of local councils» : *Law of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15> [in Ukrainian].

17. Lukyanets, D. (2011). Problemy administratyvnoho sudochynstva pry vyrishenni sprav stosovno pravomirnosti rishen' orhaniv mistsevoho samovryaduvannya. *Pravo Ukrainy: Respublikans'kyts yurydychnyy zhurnal – Law of Ukraine: Republican Law Journal*, 4, 110-115 [in Ukrainian].

18. Pro sluzhbu v orhanakh mistsevoho samovryaduvannya: Zakon Ukrainy [«About service in local self-government bodies» : *Law of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 14.09.2019